NN 14/2021 (12.2.2021.), Zakon o izvršavanju kazne zatvora

HRVATSKI SABOR

270

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

Proglašavam Zakon o izvršavanju kazne zatvora, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 5. veljače 2021.

Klasa: 011-01/21-01/02
Urbroj: 71-10-01/1-21-2
Zagreb, 10. veljače 2021.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

ZAKON
O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

Dio prvi
OPĆE ODREDBE

Glava I.
UVODNE ODREDBE

OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje izvršavanje kazne zatvora.

(2) Poslovi izvršavanja kazne zatvora od posebnog su interesa za Republiku Hrvatsku.

(3) Kazna zatvora izvršava se u kaznionicama i zatvorima.

(4) Kaznu zatvora prema odredbama ovoga Zakona izdržavaju punoljetne osobe kojima je izrečena kazna zatvora u kaznenom, prekršajnom ili drugom sudskom postupku te punoljetne osobe kojima je izrečena novčana kazna u kaznenom, prekršajnom ili drugom sudskom postupku zamijenjena kaznom zatvora.

(5) Kazna dugotrajnog zatvora izvršava se na način istovjetan izvršavanju kazne zatvora, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

ZNAČENJE POJMOVA U OVOM ZAKONU

Članak 2.

(1) Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1) *osoba lišena slobode* je osoba kojoj je u kaznenom postupku određen istražni zatvor, osoba kojoj je u prekršajnom postupku određeno prekršajno zadržavanje, osoba kojoj je izrečena kazna zatvora u kaznenom, prekršajnom ili drugom sudskom postupku ili je izrečena novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora

2) *istražni zatvorenik* je osoba kojoj je odlukom suda određen istražni zatvor i nalazi se na izvršavanju istražnog zatvora

3) *osuđenik* je osoba kojoj je pravomoćno izrečena kazna zatvora, a ne nalazi se na izdržavanju kazne u kaznionici odnosno zatvoru ili joj je odobren prekid izdržavanja kazne ili je uvjetno otpuštena

4) *zatvorenik* je osoba kojoj je izrečena kazna zatvora zbog kaznenog djela i nalazi se na izdržavanju kazne zatvora u kaznionici odnosno zatvoru

5) *kažnjenik na prekršajnom zadržavanju* je osoba kojoj je odlukom suda određeno prekršajno zadržavanje i nalazi se na izvršavanju prekršajnog zadržavanja u zatvoru

6) *kažnjenik* je osoba kojoj je u prekršajnom postupku izrečena kazna zatvora ili je novčana kazna zamijenjena kaznom zatvora

7) *članovi obitelji zatvorenika i osuđenika* jesu: bračni ili izvanbračni drug zatvorenika i osuđenika, životni ili neformalni životni partner zatvorenika i osuđenika, srodnik u ravnoj lozi, srodnik u pobočnoj lozi do zaključno trećeg stupnja, tazbinski srodnik do zaključno drugog stupnja te skrbnik.

(2) Pojmovi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

SVRHA IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

Članak 3.

Glavna svrha izvršavanja kazne zatvora jest, uz čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, njegovo osposobljavanje za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, čime se pridonosi zaštiti društvene zajednice.

TEMELJNA PRAVA I NJIHOVA OGRANIČAVANJA

Članak 4.

(1) Zatvorenik uživa zaštitu temeljnih prava utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i ovim Zakonom.

(2) Zatvorenika se tijekom izvršavanja kazne zatvora može ograničiti u temeljnim pravima samo u granicama nužnim za ostvarenje svrhe izvršavanja kazne i u postupku propisanom ovim Zakonom.

(3) Zatvorenika se u pravima propisanim ovim Zakonom smije ograničiti samo iznimno i, ako je to prijeko potrebno, radi zaštite reda i sigurnosti kaznionice odnosno zatvora i samih zatvorenika.

(4) Ograničenja temeljnih prava zatvorenika iz ovoga Zakona moraju biti razmjerna razlozima radi kojih se primjenjuju.

ZAŠTITA OSOBNOSTI I TAJNOSTI OSOBNIH PODATAKA

Članak 5.

(1) Zatvoreniku je zajamčena zaštita osobnosti i tajnost osobnih podataka, sukladno odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa.

(2) Podaci o zatvorenicima koji se obrađuju tijekom izvršavanja kazne zatvora predstavljaju službenu i profesionalnu tajnu te će se njihovo prikupljanje, obrada, korištenje i pohrana obavljati sukladno odredbama ovoga Zakona i posebnih propisa.

ZAPOČINJANJE IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

Članak 6.

(1) Izvršavanje kazne zatvora započinje nakon što odluka o kazni postane pravomoćna i izvršna.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, izvršavanje kazne zatvora može započeti i prije pravomoćnosti presude ako zatvorenik kojemu je određen istražni zatvor to zatraži pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

(3) Izvršavanje kazne zatvora može se odgoditi u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

OBVEZE SUDOVA I DRUGIH TIJELA

Članak 7.

(1) Prvostupanjski sud dostavit će odluku iz članka 6. stavka 1. ovoga Zakona nadležnom tijelu na izvršavanje bez odgode, a najduže u roku od tri radna dana od pravomoćnosti i izvršnosti odluke odnosno u roku od tri radna dana od dana primitka pravomoćne i izvršne odluke.

(2) Druga tijela poduzimaju potrebne mjere ili radnje da se izvršavanje kazne zatvora provede bez odgode i u skladu s ovim Zakonom.

(3) Državna tijela, ustanove i druge pravne osobe u čijoj su nadležnosti primjena mjera i postupaka značajnijih za izvršavanje kazne zatvora surađuju s tijelima nadležnim za izvršavanje kazne zatvora.

PRAVO ŽRTVE NA OBAVIJEST

Članak 8.

(1) Kaznionica, zatvor odnosno Centar za dijagnostiku u Zagrebu će o zaprimanju zatvorenika na izdržavanje kazne zatvora obavijestiti ustrojstvenu jedinicu za podršku žrtvama i svjedocima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, radi obavještavanja žrtve kaznenog djela i prekršaja odnosno njezine obitelji, a po potrebi i druga državna tijela, ako kaznionica, zatvor odnosno Centar za dijagnostiku u Zagrebu raspolaže podatkom o žrtvi.

(2) Ustrojstvena jedinica za podršku žrtvama i svjedocima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa po zaprimljenoj obavijesti iz stavka 1. ovoga članka će kaznionici, zatvoru odnosno Centru za dijagnostiku u Zagrebu dostaviti podatke o zahtjevu žrtve kaznenog djela i prekršaja odnosno njezine obitelji da bude obaviještena o svakom samostalnom izlasku ili bijegu zatvorenika.

(3) Kaznionica, zatvor odnosno Centar za dijagnostiku u Zagrebu će po zaprimljenoj obavijesti iz stavka 2. ovoga članka o zahtjevu žrtve kaznenog djela i prekršaja odnosno njezine obitelji, prije svakog samostalnog izlaska ili bijega zatvorenika, o tome obavijestiti ustrojstvenu jedinicu za podršku žrtvama i svjedocima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, radi obavještavanja žrtve odnosno njezine obitelji, a po potrebi i druga državna tijela.

(4) O bijegu zatvorenika na neradni dan kaznionica, zatvor odnosno Centar za dijagnostiku u Zagrebu obavijestit će ustrojstvenu jedinicu za podršku žrtvama i svjedocima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa prvi sljedeći radni dan.

(5) Žrtva može istaknuti svoje traženje iz stavka 2. ovoga članka tijekom kaznenog ili prekršajnog postupka, a nakon pravomoćnog okončanja postupka svoje traženje može uputiti ustrojstvenoj jedinici za podršku žrtvama i svjedocima ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(6) Pravo žrtve iz stavka 2. ovoga članka ne mora biti ostvareno ako postoji ugroza za sigurnost zatvorenika.

(7) Postupak obavještavanja žrtve iz ovoga članka propisat će se pravilnikom o podršci žrtvama kaznenog djela i prekršaja, koji donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa.

NADLEŽNOST ZA IZVRŠAVANJE KAZNE ZATVORA

Članak 9.

(1) Poslovi izvršavanja kazne zatvora u nadležnosti su suca izvršenja i ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa koje te poslove obavlja putem unutarnje ustrojstvene jedinice nadležne za zatvorski sustav (u daljnjem tekstu: upravna organizacija za zatvorski sustav) u čijem sastavu jesu Središnji ured upravne organizacije za zatvorski sustav (u daljnjem tekstu: Središnji ured) i kaznionice odnosno zatvori.

(2) U provođenju poslova izvršavanja kazne zatvora upravna organizacija za zatvorski sustav surađuje s drugim državnim tijelima, znanstvenim i drugim ustanovama i institucijama, strukovnim udrugama i drugim pravnim osobama radi poboljšavanja uvjeta izvršavanja kazne zatvora te pomoći zatvorenika nakon otpusta.

(3) O radu zatvorskog sustava Vlada Republike Hrvatske izvješćuje Hrvatski sabor jedanput godišnje.

TROŠKOVI IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

Članak 10.

Zatvorenici ne snose troškove izvršavanja kazne zatvora niti plaćaju pristojbe na podneske, službene radnje i odluke u svezi s primjenom ovoga Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

Glava II.
TEMELJNA NAČELA IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

ZABRANA SVAKOG NEZAKONITOG POSTUPKA

Članak 11.

(1) Kazna zatvora izvršava se na način koji zatvoreniku jamči poštovanje ljudskog dostojanstva. Zabranjeni su i kažnjivi postupci, uključujući biomedicinska i druga znanstvena istraživanja kojima se zatvorenika podvrgava bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja te liječničkim ili znanstvenim pokusima.

(2) Zabranjenim postupcima iz stavka 1. ovoga članka posebice se smatraju postupci koji su nerazmjerni održavanju reda i stege u kaznionicama odnosno zatvorima ili su nezakoniti pa mogu dovesti do trpljenja ili neprimjerenog ograničenja temeljnih prava zatvorenika.

(3) Zatvorenik koji je bio žrtva zabranjenih postupaka iz stavka 1. ovoga članka ima pravo na naknadu štete.

ZABRANA DISKRIMINACIJE

Članak 12.

Izvršavanjem kazne zatvora zatvorenike se ne smije dovoditi u nepovoljniji položaj s obzirom na rasu ili etničku pripadnost ili boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko nasljeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju.

RAZVRSTAVANJE ZATVORENIKA TIJEKOM IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

Članak 13.

(1) Radi provedbe pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora (u daljnjem tekstu: program izvršavanja) i sprječavanja međusobnoga lošeg utjecaja, zatvorenike se razvrstava u kaznionice odnosno zatvore prema kriminološkim i drugim obilježjima i posebnim potrebama programa izvršavanja, kao što su: izrečene sigurnosne mjere, strukovno osposobljavanje i obrazovanje, opće zdravstveno stanje i liječenje, duljina kazne i dr.

(2) Zatvorenici izdržavaju kaznu skupno.

(3) Muške i ženske osobe izdržavaju kaznu zatvora odvojeno.

(4) Mlađi punoljetnici u pravilu izdržavaju kaznu zatvora odvojeno od punoljetnika.

(5) Zatvorenici koji su osuđeni za kaznena djela u zatvorima se odvajaju od osoba koje se nalaze u istražnom zatvoru ili su osuđeni u postupku za prekršaje, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(6) Zatvorenici koji su prvi puta osuđeni u pravilu kaznu zatvora izdržavaju odvojeno od zatvorenika koji su ranije izdržavali kaznu zatvora.

(7) Zatvorenici koji su zaštićeni svjedoci kaznu zatvora izdržavaju sukladno odredbama ovoga Zakona, osim ako posebnim zakonom kojim se uređuju uvjeti i postupci za pružanje zaštite i pomoći ugroženim i njima bliskim osobama koje su izložene ozbiljnijoj opasnosti za život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega zbog njihova iskazivanja u kaznenim postupcima nije drukčije određeno.

(8) Različite kategorije osoba lišenih slobode u kaznionicama odnosno zatvorima iznimno mogu zajedno sudjelovati u dnevnim aktivnostima kojima je svrha resocijalizacija sukladno kućnom redu kaznionice odnosno zatvora.

(9) Različite kategorije osoba lišenih slobode u kaznionicama odnosno zatvorima iznimno mogu biti smještene zajedno i sudjelovati u dnevnim aktivnostima sukladno kućnom redu kaznionice odnosno zatvora, kada je takav smještaj nužan radi zaštite zdravlja i pružanja nužne zdravstvene zašite.

UREĐENJE IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA I OBLIKOVANJE PROGRAMA IZVRŠAVANJA

Članak 14.

(1) Kaznionica odnosno zatvor poduzima sve kako bi život zatvorenika tijekom izvršavanja kazne zatvora bio što sličniji životu na slobodi.

(2) Kaznionica odnosno zatvor potiče i pomaže zatvorenika u otklanjanju štete nanesene kaznenim djelom te u pomoći i pomirenju sa žrtvama kaznenog djela.

(3) Zatvorenika se potiče da radi razvijanja osjećaja osobne odgovornosti dobrovoljno sudjeluje u izradi i provedbi programa izvršavanja.

PRIPREMA ZA OTPUST I POMOĆ NAKON OTPUSTA

Članak 15.

Kaznionica odnosno zatvor tijekom izvršavanja kazne zatvora pravodobno osigurava pripremu zatvorenika za otpuštanje, u suradnji s državnim tijelima, ustanovama, institucijama i drugim pravnim osobama u čijem su djelokrugu poslovi pomoći nakon otpusta.

Glava III.
PRAVA ZATVORENIKA I NJIHOVA ZAŠTITA

PRAVA ZATVORENIKA

Članak 16.

(1) Svaki zatvorenik ima, sukladno odredbama ovoga Zakona, pravo na:

1) smještaj primjeren ljudskom dostojanstvu i zdravstvenim standardima

2) zaštitu osobnosti i osiguravanje tajnosti osobnih podataka

3) redovite obroke hrane i pitke vode u skladu sa zdravstvenim standardima

4) rad

5) obrazovanje

6) stručnu pravnu pomoć u vezi sa zaštitom prava propisanih ovim Zakonom

7) podnošenje pravnih sredstava za zaštitu svojih prava propisanih ovim Zakonom

8) zdravstvenu zaštitu i zaštitu majčinstva

9) dodir s vanjskim svijetom

10) boravak na otvorenom prostoru kaznionice odnosno zatvora najmanje dva sata dnevno

11) dopisivanje i razgovor sa svojim odvjetnikom

12) vjeroispovijest i razgovor s ovlaštenim vjerskim predstavnikom

13) vjenčanje u kaznionici odnosno zatvoru

14) glasovanje na izborima za predsjednika Republike Hrvatske, zastupnika u Hrvatski sabor i članova u Europski parlament te državnom referendumu

15) druga prava propisana ovim Zakonom.

(2) Zatvorenik strani državljanin ima pravo na dopisivanje i razgovor s diplomatskim i konzularnim predstavnikom svoje zemlje ili države koja štiti njegova prava.

(3) Prilikom prijama na izdržavanje kazne zatvora zatvorenik mora, na njemu razumljiv način, biti upoznat sa svojim pravima, načinom njihove zaštite i obvezama.

PRITUŽBA ZATVORENIKA

Članak 17.

(1) Zatvorenik i članovi obitelji zatvorenika uz njegovu suglasnost imaju pravo podnijeti pritužbu na postupak i odluku državnog službenika i namještenika kaznionice odnosno zatvora.

(2) Pritužba se podnosi usmeno ili pisanim putem upravitelju kaznionice odnosno zatvora (u daljnjem tekstu: upravitelj), Središnjem uredu i sucu izvršenja. Pisana pritužba Središnjem uredu ili sucu izvršenja upućuje se u omotnici koju državni službenik kaznionice odnosno zatvora ne smije otvoriti.

(3) Zatvoreniku se mora omogućiti da usmenu pritužbu iznese bez nazočnosti osoba na koje se pritužba odnosi.

(4) Zatvoreniku se može omogućiti da pritužbu podnese i elektroničkim putem, sukladno članku 133. ovoga Zakona.

(5) Na podnesenu pritužbu upravitelj će odgovoriti u roku od 15 dana od zaprimanja pritužbe, a Središnji ured u roku od 30 dana od zaprimanja pritužbe. Na pisanu pritužbu odgovorit će se pisanim putem.

(6) Ako zatvorenik podnese pisanu pritužbu sucu izvršenja, sudac izvršenja na pritužbu će odgovoriti pisanim putem u roku od 30 dana od dana zaprimanja pritužbe.

PRAVNA ZAŠTITA U STEGOVNOM POSTUPKU

Članak 18.

(1) U stegovnom postupku zatvorenik ima pravo biti upoznat s prijedlogom za pokretanje stegovnog postupka, na način da se prijedlog za pokretanje stegovnog postupka uruči zatvoreniku, te ima pravo na pravično odlučivanje o njegovoj krivnji.

(2) U stegovnom postupku zbog težih stegovnih prijestupa zatvorenik ima pravo na pomoć branitelja po vlastitom izboru i na svoj trošak, s čime mora biti upoznat.

(3) Zatvorenik može izabrati branitelja iz reda odvjetnika, kojeg može zamijeniti odvjetnički vježbenik.

SUDSKA ZAŠTITA PROTIV POSTUPKA I ODLUKE KAZNIONICE ODNOSNO ZATVORA